

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av prover från två stenkistor tillhörande samma konstruktion, Oskarshamn, Småland

Hansson, Anton; Linderson, Hans

2023

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Hansson, A., & Linderson, H. (2023). *Dendrokronologisk analys av prover från två stenkistor tillhörande samma konstruktion, Oskarshamn, Småland*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2023:84). Lund University.

Total number of authors:
2

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

LUND UNIVERSITY

DEPARTMENT OF QUATERNARY GEOLOGY
KVARTÄRGEOLOGISKA AVDELNINGEN
HANS LINDERSON

04 November 2023

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2023:84
Anton Hansson & Hans Linderson
DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV PROVER FRÅN TVÅ
STENKISTOR TILLHÖRANDE SAMMA KONSTRUKTION,
OSKARSHAMN, SMÅLAND

Uppdragsgivare: Åke Henning, Hällviksvägen 1, 57240 Oskarshamn, tel 0491-14675

Område: Oskarshamn **Prov nr:** 41685-41689 **Antal sågprov:** 5

Dendrokronologiskt objekt: Stenkistor

Resultat:

Dendro nr:	Provnr;	Trädslag	Antal år (2 radier om ej annat anges)	Splint (Sp) Bark (B) Vankant (W)	Datering av yttersta årsring i provet	Beräknat Fällningsår E(Efter) V(vinterhalv-året)	Kommentarer; (vågat dateringsförslag inom parantes)
41685	Paket 1	Tall	40; 1	Ej W	Ej datering		
41686	Paket 2	Tall	27	Ej W	Ej datering		
41687	Paket 2	Tall	74	Sp ?, Nära W	1895	1895-1900	
41688	Paket 2	Tall	37	Nära W	(1895)		(1895-1900)
41689	Paket 2	Tall	20	Ej W	Ej datering		

Kommentarer till ovanstående resultattabell

Från det första paketet, insänt 2018 fanns tre provbitar från en stenkista på 2 x 7 m. Två av dessa har avstatts på grund av det få antalet årsringar. Från det andra paketet, insänt 2022 har fyra provbitar analyserats tillhörande en mindre intilliggande stenkista.

Virket till prov 41687, från den mindre stenkistan, har avverkats **någon gång 1895-1900**. Virkets splintvedsgräns framträder ej, men kurvaturen på provet tyder på att vankant/bark är nära den yttersta uppmätta årsringen. Mest troligt är virket avverkat 1895-1897.

Prov 41688 uppvisar ett ringbreddsmönster som tyder på att det kan vara avverkat samtida med prov 41687 men det går ej att helt säkert fastställa. Således är det troligt, men inte helt fastställt att virket till prov 41688 är avverkat någon gång 1895-1900.

De övriga tre proverna har ej gått att datera på grund av det få antalet årsringar i proven.

Om prov 41687 representerar hela konstruktionen har denna uppförts någon gång åren omkring sekelskiftet 1900.

Det daterade virket korrelerar högt mot en referenskronologi från Gotland, vilket kan tyda på att virket är hämtat från Gotland. Dock kan kustbandet i Småland och Östergötland inte uteslutas som virkets ursprung.

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare, Lunds Universitet

Sölvegatan 12, S-223 62 Lund Tel. +46-46-2227891, Fax +46-46-2224830 e-mail: Hans.Linderson@geol.lu.se

Beskrivning av tabellen ovan

”Dendroidentitetsnummer”, är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

”Antal år”, årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med ”+n”.

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen ”ew” eller ”lw” dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarved) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

”splint, vankant, bark” indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). ”nära vankant” uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten (”ej sp”) anges en så kallad ”efterdatering” (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten. Anges $sp=0$ menas splinten observeras utanför ytterst/yngsta årsring men årsringen är inte inmätt eftersom den inte är komplett.

”Datering av yttersta årsring i provet”, är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges ”ej datering”. Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

”Beräknat fällningsår” här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.